

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
BOTANICKÁ ZAHRADA

ÚVOD

Botanická zahrada Fakulty tropického zemědělství (BZ FTZ) byla založena v roce 1968 spolu s výstavbou komplexu tehdejší Vysoké školy zemědělské v Praze. Od roku 2011, kdy byly splněny podmínky pro vstup do Unie botanických zahrad ČR, je BZ FTZ aktivním členem této odborné komunity. V současné době se areál rozkládá na ploše 3 800 m², z čehož 1 740 m² tvoří expoziční a sbírkové skleníky spolu s polykarbonátovými kryty.

Ve sbírkách je pěstováno více než 1 500 druhů tropických a subtropických užitkových rostlin. Ty jsou sdruženy do několika tematických celků, mezi něž patří tři Národní sbírky (citrusy, tropické a subtropické užitkové rostliny), dále sbírky chilli paprik, léčivých rostlin a čajovníků. Hlavním posláním zahrady je podpora vzdělávacích a vědeckých aktivit fakulty. Rostlinný materiál je pravidelně poskytován pro praktickou výuku, odborné semináře i experimentální výzkum v oblastech fyziologie, anatomie a molekulární biologie, včetně izolací DNA či analýz genové exprese.

V roce 2025 byla pozornost věnována environmentální osvětě a zpřístupňování sbírek odborníkům i široké veřejnosti. Prostory botanické zahrady byly využívány pro výuku studentů ČZU, účastníků Univerzity třetího věku i pro odborné exkurze organizované školami z celé České republiky. Kromě tradičních komentovaných prohlídek sloužil areál také jako zázemí pro tematické výstavy a mediální produkci. Mezinárodní spolupráce a nekomerční výměna genetických zdrojů byla i v tomto roce zajišťována prostřednictvím katalogu *Index Seminum*, který umožňuje sdílení semen s vědeckými pracovišti po celém světě.

SHRNUTÍ ROKU 2025

Rok 2025 byl pro Botanickou zahradu FTZ obdobím dalšího systematického rozvoje a upevňování jejího odborného zázemí. Pod vedením Ing. Anežky Daničkové pokračovala modernizace zahrady a implementace postupů, které odpovídají standardům moderních botanických institucí. Devítičlenný tým BZ FTZ (z toho tři osoby mají částečný úvazek), zajišťuje odbornou péči o sbírky, rozvoj expozic i aktivní propagaci. Vysokou odbornost pracoviště garantuje složení týmu, který tvoří šest vysokoškolsky vzdělaných odborníků, jeden absolvent vyšší odborné školy a dva absolventi střední školy v oboru zahradník.

- Významnou událostí roku 2025 se stalo oficiální vyhlášení Národní sbírky subtropických užitkových rostlin, která se tak zařadila po bok již existujících Národních sbírek citrusů a tropických užitkových rostlin (vyhlášených v letech 2023 a 2024). Tato nová sbírka aktuálně zahrnuje 231 taxonů rostlin adaptovaných na subtropické klima, od ekonomicky významných dřevin a keřů až po vytrvalé byliny. Jde především o druhy pocházející ze Středomoří, východní Asie a Ameriky. Formování této kolekce, započaté koncem 60. let 20. století v souvislosti s botanickými expedicemi univerzitních pracovníků, podtrhuje význam zahrady pro uchování světové biodiverzity a vědecký výzkum.
- Průběžná inventarizace a digitální evidence sbírek umožňují botanické zahradě profilovat se jako klíčové středoevropské pracoviště pro ochranu a studium biodiverzity užitkových rostlin tropů a subtropů.
- Rok 2025 potvrdil význam modernizovaných komunikačních kanálů, zejména webových stránek a sociálních sítí (Facebook), díky nimž je veřejnost efektivně informována o aktivitách zahrady i unikátnosti tropických a subtropických sbírek. Prostřednictvím těchto aktivit, zahrnujících osvětu, sdílení odborných poznatků a zpřístupňování akademického prostředí široké obci, je aktivně naplňována tzv. třetí role univerzity. Botanická zahrada se tak stává klíčovým interaktivním bodem, kde se vědecké zázemí fakulty propojuje s celospolečenským přínosem a environmentálním vzděláváním.
- V roce 2025 byla nabídka vzdělávacích materiálů pro žáky mateřských a základních škol rozšířena o nové sady pracovních listů, které jsou metodicky odstupňovány podle věkových kategorií. Zásadním milníkem v rozvoji těchto aktivit bylo získání statusu ekocentra a úspěšné zahájení dvou projektů zaměřených na EVVO. Tyto programy, realizované díky finanční podpoře z dotačních a grantových titulů Magistrátu hl. m. Prahy a Letiště Praha, umožňují zintenzivnit environmentální vzdělávání a efektivněji zprostředkovávat témata ochrany globální biodiverzity mladé generaci.
- V rámci Strategie udržitelnosti ČZU 2025+ se BZ FTZ podílela na tvorbě výukových videí pro studenty ČZU. Natáčení probíhalo mimo jiné v expozicích zahrady a odborný komentář k tématům udržitelnosti poskytla vedoucí BZ FTZ Ing. Anežka Daničková. Materiály jsou dostupné v systému Moodle.
- V roce 2025 Botanická zahrada FTZ vydala 53. *Index Seminum*, který obsahoval 663 položek. Tento katalog byl nabídnut více než 200 českým i zahraničním botanickým zahradám.

Žáci při EVVO

- V roce 2025 se BZ FTZ opět aktivně zapojila do tematických výstav v rámci Unie botanických zahrad ČR a hostila řadu tradičních akcí na univerzitní půdě. Komentované prohlídky a odborný program doprovázely Dny otevřených dveří, Zahradní slavnost, Víkend otevřených zahrad, Noc vědců či Valentýnské komentované prohlídky. Významným dnem byl 22. květen, kdy se BZ v rámci Dne botanických zahrad zaměřila na osvětu o roli těchto institucí v ochraně biodiverzity. Během celého roku v BZ probíhaly četné exkurze, odborné praxe a workshopy, například na téma roubování citrusů. Po loňské premiéře se BZ v září 2025 opět zapojila do Dožíněk na Statcích ČZU, které slouží k popularizaci zemědělství a tradičních pěstitelských technik a úspěšně propojují akademické prostředí s širokou veřejností.

Noc vědců

- Odborný růst zaměstnanců byl v roce 2025 podpořen mezinárodní výměnou zkušeností v rámci odborné expedice do Itálie. Pozornost byla věnována především návštěvě univerzitní botanické zahrady v Římě (Orto Botanico di Roma) a následně dalším významným lokalitám v jejím okolí. Cesta byla zaměřena na studium mediteránní flóry a specifika správy historických botanických zahrad. Získané poznatky a inspirace jsou využívány pro rozvoj vlastních expozic, zejména v kontextu nově vyhlášené Národní sbírky subtropických užitkových rostlin.

Výzkumná činnost

V roce 2025 pokračovala spolupráce s výzkumným týmem Tropical Biotechnology pod vedením prof. Ing. Eloye Fernándeze Cusimamaniho, Ph.D. a Ing. Ivy Viehmannové, Ph.D. Botanická zahrada FTZ zajišťuje zázemí pro pěstování a údržbu nově získaných genotypů a jejich následné morfologické hodnocení. V rámci výzkumných aktivit byly i nadále udržovány a studovány druhy jako *Mentha spicata*, *Melissa officinalis*, *Solanum muricatum*, *Moringa oleifera*, *Macadamia integrifolia*, *Ananas comosus* či *Gossypium herbaceum*. Součástí vědecké činnosti zůstává také správa sbírky jakonu (*Smallanthus sonchifolius*), u které BZ zajišťuje kompletní vegetační cyklus včetně zimního uchování kaudexů. Botanická zahrada tak ve spolupráci s dalšími pracovišti ČZU i externími institucemi nadále poskytuje experimentální prostor pro odborné studie a praktickou výuku studentů.

ODBORNÁ ČINNOST

Významným uznáním pozice zahrady v rámci celostátní sítě bylo uspořádání křtu aktualizovaného vydání publikace *Botanické zahrady a arboreta České republiky*, který se uskutečnil 22. října 2025 v autentickém prostředí subtropického skleníku. Knihu, v níž je činnost Botanické zahrady FTZ detailně prezentována na stranách 320–331, pokřtil přední odborník na životní prostředí doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D. Realizace této události na akademické půdě podtrhla roli zahrady jakožto významného odborného centra a aktivního člena Unie botanických zahrad ČR.

Odborné poradenství

- Důležitou součástí činnosti Botanické zahrady FTZ je odborné poradenství, které naši pracovníci poskytují široké veřejnosti i institucím. Tato služba je realizována napříč všemi komunikačními kanály – od osobních konzultací přímo v areálu BZ přes telefonické a e-mailové dotazy až po interakci na sociálních sítích. Poradenství se zaměřuje především na identifikaci tropických a subtropických druhů, specifika jejich pěstování v našich podmínkách a ochranu rostlin. Touto cestou zahrada efektivně sdílí své odborné know-how a pomáhá řešit konkrétní pěstitelské i botanické dotazy z praxe.

Rozvoj areálu

- V roce 2025 byla realizována rekonstrukce dvou polykarbonátových krytů, Tyto prostory jsou klíčové pro pěstování širokého sortimentu jednoletých subtropických užitkových rostlin, zejména zástupců rodů *Nicotiana* a *Physalis* a hospodářsky významných čeledí tykvovitých (*Cucurbitaceae*), lipnicovitých (*Poaceae*), bobovitých (*Fabaceae*) či lilkovitých (*Solanaceae*). Vedle uchování genofondu těchto taxonů slouží objekty k realizaci diplomových a vědeckých prací i k praktické výuce zaměřené na technické plodiny, luskoviny a subtropické zeleniny. Zrekonstruované zázemí zároveň poskytuje prostory pro konání každoroční výstavy chilli papriček, která je hlavní expoziční akcí zahrady pro veřejnost. Tato investiční akce byla financována z prostředků pro modernizaci a rozvoj vědecko-výzkumné infrastruktury v rámci Evropských fondů pro regionální rozvoj (ERDF).

Projektová činnost a investiční rozvoj

- Dotační projekty v oblasti vzdělávání (EVVO): V roce 2025 se podařilo úspěšně získat finanční podporu pro dva nové vzdělávací programy:
 - Magistrát hl. m. Prahy (250 000 Kč): Projekt „Tropické a subtropické poklady: Cesta k udržitelnosti a ochraně přírodních zdrojů“. Projekt je zaměřen na žáky 1. stupně ZŠ a prostřednictvím lektorských služeb, odborných metodik a pracovních listů přibližuje význam užitkových rostlin tropů a subtropů pro lidstvo a planetu. Nabízí ucelený vzdělávací servis v oblasti udržitelného využívání přírodních zdrojů.
 - Letiště Praha (294 500 Kč): Program „Rostliny tropů a subtropů v srdci Evropy: Klíč k udržitelnosti a ochraně přírody“. Tento projekt je určen pro žáky 2. stupně ZŠ a zaměřuje se na hlubší pochopení ekologických souvislostí a praktické poznávání světových užitkových plodin. Finanční podpora umožnila nákup moderních edukačních pomůcek a vybudování interaktivních prvků pro zážitkovou pedagogiku přímo v expozicích zahrady.
- Investice z prostředků Evropských fondů pro regionální rozvoj (ERDF):
 - Díky podpoře z prostředků ERDF byla v roce 2025 realizována rekonstrukce dvou polykarbonátových krytů, které se nacházely v havarijním stavu. Tyto prostory jsou

klíčové pro uchování genofondu jednoletých subtropických užitkových rostlin, zejména zástupců rodů *Nicotiana* a *Physalis* a hospodářsky významných čeledí *Cucurbitaceae*, *Poaceae*, *Fabaceae* či *Solanaceae*. Zrekonstruované zázemí zároveň poskytuje prostory pro konání každoroční výstavy chilli papriček, která je hlavní expoziční akcí zahrady pro veřejnost.

- Z téhož dotačního titulu byl dále pořízen specializovaný laboratorní mrazák *Liebherr*. Zařízení slouží k budování semenné banky a zajištění *ex situ* konzervace genetického materiálu, čímž poskytuje ochranu sbírek před biotickými škůdci při zachování dlouhodobé klíčivosti semen.

Udržitelnost a energetický management

- V roce 2025 byl zahájen projekt monitoringu energetické náročnosti pěstebních prostor. Instalací kalorimetrů získala botanická zahrada přesný přehled o skutečné spotřebě tepla potřebné pro vyhřívání skleníků. První naměřená data přinesla pozitivní zjištění, že reálná spotřeba energie je podstatně nižší, než vykazovaly předchozí odhady. Tato data jsou klíčová pro přesné sledování provozních nákladů.
- Botanická zahrada FTZ se v roce 2025 stala aktivní součástí nové naučné stezky kampusem ČZU. Tato aktivita byla realizována v rámci projektu *Podpory zelených dovedností a udržitelnosti na ČZU* a jejím cílem je představit aktivity zahrady v kontextu celouniverzitního důrazu na společenskou odpovědnost. Před areálem zahrady byl instalován nový informační totem, který seznamuje návštěvníky a kolemjdoucí s posláním pracoviště. Součástí totému je QR kód, který slouží jako brána k rozšířeným digitálním informacím.

DOPLŇKOVÁ ČINNOST

Významnou součástí doplňkové činnosti Botanické zahrady FTZ zůstává prodej jarní sadby. V roce 2025 bylo touto a dalšími aktivitami dosaženo celkových tržeb ve výši **308 883 Kč**, což představuje důležitý příspěvek k rozvoji pracoviště a potvrzuje zájem o naše produkty i služby.

- Prodej jarní sadby a vlastních výpěstků: Tržby za vlastní výpěstky dosáhly výše **233 209 Kč**. Tato sadba primárně slouží jako rostlinný materiál pro výzkumné práce a procvičování praktických dovedností studentů, ale zároveň je velmi oblíbená mezi zaměstnanci ČZU a širokou veřejností díky své kvalitě a širokému sortimentu.
- Ostatní výrobky a zpracování: Prodej ostatních výrobků, jako jsou chilli pasty, bylinky a další produkty, přinesl tržby ve výši **19 380 Kč**.
- Floristické a interiérové služby: BZ zajišťuje odbornou péči o estetické prostředí Fakulty tropického zemědělství. V roce 2025 byla realizována obměna zelené stěny na fakultě v hodnotě **31 360 Kč** a zajištěny květinové výzdoby a dekorace, včetně sponzorských dekorací (Ples ČZU, Miss Agro, atd.) v hodnotě **11 000 Kč**.
- Odborné exkurze: Tržby za placené exkurze pro veřejnost a zájmové skupiny činily **13 934 Kč**, což doplňuje osvětovou a vzdělávací činnost zahrady.

ČLENSTVÍ V INSTITUCÍCH A SPOLUPRÁCE S ORGANIZACEMI

- Botanická zahrada FTZ je od roku 2011 aktivním členem UBZČR. V rámci této spolupráce byl v roce 2025 v areálu BZ uspořádán křest publikace o botanických zahradách ČR. Účastí na odborných setkáních UBZČR je zajištěno sdílení zkušeností a sledování legislativních změn v oboru. V roce 2025 byla realizována účast na následujících akcích:
 - Valná hromada UBZČR (01/2025)
 - Schůzka kurátorů Národních sbírek (06/2025)
 - Odborná exkurze Unie botanických zahrad (Třeboň – Rakousko 07/2025)
 - Odborný zájezd zástupců Rady UBZČR (Slovensko a Maďarsko 08/2025)
 - Odborný zájezd Unie botanických zahrad (Opava – Polsko 08/2025)
 - Konference UBZČR, která se zaměřuje na vzdělávání vedoucích pracovníků botanických zahrad a sdílení odborných zkušeností (Plzeň 11/2025).
- Personální zastoupení v orgánech UBZČR
 - Odborný přínos Botanické zahrady FTZ byl v roce 2025 potvrzen zvolením její vedoucí, Ing. Anežky Daníčkové, do rady UBZČR. V rámci této funkce se podílí na spoluvytváření strategie rozvoje českých botanických zahrad a zajišťuje koordinaci spolupráce mezi členskými pracovišti. Tímto personálním zastoupením v radě Unie botanických zahrad bylo významně posíleno postavení BZ FTZ v rámci odborné komunity.
 - Botanická zahrada FTZ se aktivně zapojila do zasedání Pracovní skupiny pro genofondy (Unie botanických zahrad ČR), které se uskutečnilo v Bečovské botanické zahradě. Účast na těchto jednáních je zásadní pro koordinaci sbírkotvorné činnosti zahrady s národními strategiemi ochrany biodiverzity. Předmětem setkání bylo:
 - Sdílení dobré praxe: Prezentace projektů zaměřených na ochranu rostlinných genofondů a diskuse k aktuálním výstupům pracovní skupiny.
 - Stanovení priorit: Debata o dalších krocích v ochraně a využívání genofondových zdrojů v České republice.
 - Odborná prohlídka: Terénní seminář v Bečově zaměřený na druhovou diverzitu a management regionálních genofondů.
- V roce 2025 nadále pokračovala spolupráce Botanické zahrady FTZ s Ministerstvem životního prostředí, která vedla k natočení nové série podcastů se známými osobnostmi České republiky. Rozhovory opět probíhaly v tropickém skleníku BZ FTZ a moderoval je přírodovědec doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.
- Botanická zahrada FTZ i v tomto roce rozvíjela oboustranně prospěšnou spolupráci s Národním zemědělským muzeem, s. p. o. V rámci této spolupráce se BZ podílela na organizaci workshopu na téma *Bylinné čaje na úpravu hladiny cukru v krvi*, který probíhal v rámci Bylinkového dne (04/2025) jako součást programu pořádaného Národním zemědělským muzeem.

- V rámci pokračující spolupráce s firmou LAND CRAFT SPIRITS byl v roce 2025 vytvořen nový likér s názvem *Asian Spice*. K jeho výrobě byl využit rostlinný materiál ze sbírek BZ, konkrétně chilli papričky, skořice a další aromatické druhy. Tímto způsobem je v rámci společných projektů s vnějším sektorem prakticky aplikován koncept cirkulární ekonomiky.
- I v roce 2025 byla realizována mezifakultní spolupráce s Fakultou agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů (FAPPZ). V Potravinářském pavilonu bylo zajištěno zpracování výpěstků BZ, kdy pozornost byla letos věnována především výrobě chilli past a zavařování chilli papriček. Zaměstnanci pavilonu poskytli součinnost při přípravě legislativní dokumentace a tvorbě etiket. Hotové výrobky jsou v rámci doplňkové činnosti nabízeny v Univerzitním obchodě, čímž je prakticky demonstrován udržitelný přístup k využití rostlinných zdrojů.

MARKETING A PUBLIC RELATIONS – SHRNUÍ

V roce 2025 bylo i nadále pokračováno v rozvoji marketingu a PR aktivit se zaměřením na efektivní zacílení propagace. Vzdávající zájem o botanickou zahradu byl podpořen rozšiřováním doplňkové činnosti, v jejímž rámci byly realizovány pronájmy skleníků, prodeje rostlinných přebytků či zápůjčky rostlin na společenské akce (např. Ples ČZU, Miss Agro) a pro potřeby televizních produkcí. Prostory skleníků byly rovněž aktivně využívány pro komerční účely, jako je natáčení podcastů či umělecká fotografie.

Velká pozornost byla v roce 2025 věnována také tematickým panelovým výstavám, konkrétně expozicím *Jedovatá sezóna*, *Rostliny a cukry* a *Tajemství povrchu rostlin*. Tyto vzdělávací aktivity byly doplněny tradiční podzimní výstavou chilli papriček, jejíž 11. ročník představil rekordních 150 taxonů z vlastních sbírek. Mediální dosah botanické zahrady byl v průběhu roku dále posílen pravidelnou účastí jejich zástupců v televizních a rozhlasových vstupech.

V uplynulém roce bylo v prostorách zahrady realizováno celkem 120 exkurzí s odborným výkladem. Celkový počet návštěvníků dosáhl 3 394 osob, čímž byl potvrzen rostoucí trend návštěvnosti botanické zahrady oproti roku 2024.

Valentín v BZ FTZ